

approaches to the organization and goals of professional development of future specialists.

The methods of abstraction and reverse analysis made it possible to single out a number of actual problems, and the method of generalization offered their solutions.

There are also many other pressing issues, including:

- ✓ Problems of inclusive education. There is a mismatch between the number of children with special needs and the readiness of educational institutions to provide them with proper education and support.
- ✓ Problems of the expediency of educating children from the age of six. This issue is constantly being raised and new approaches to its solution are being found.
- ✓ Problems of introducing ICT into the educational process of educational institutions.
- ✓ Problems of introducing various innovative technologies in educational institutions.
- ✓ Problems of organising effective psychological service in educational institutions.

Problems of improving the psychological competence of specialists in the field of education.

In this context of problems, psychological and pedagogical training as the basis of professional training of teachers and lecturers, which involves the development of communication skills and competencies in the field of human relations, is of particular importance. Modern problems of teacher education in Ukraine are a priority area for reforming the national education system.

Key words: content of education, quality of education, higher pedagogical education, pedagogical education, pedagogue, teacher.

DOI

УДК 378.147:11

Т. Дудка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ КОНЦЕПТ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КОУЧ-ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Резюме

Тематико-змістовий сегмент статті побудований на розкритті перспективності використання на рівні сучасної системи вищої освіти коуч-технологій, як високодієвого інструменту на шляху до підвищення рівня продуктивності навчання дорослої цільової аудиторії в академічних умовах.

Мета дослідження: здійснити теоретико-методологічну проекцію досліджуваної феноменології на канву сучасної системи вищої освіти, з урахуванням особливостей професійної підготовки кадрів.

У ході наукового пошуку та відрефлексування, сфокусовано увагу на аксіологічній, андрагогічній та праксеологічній наповненості досліджуваного феномена, що актуалізує його значущість для розвитку сучасної системи вищої освіти. Узагальнено поетапність впливу коуч-технологій на розвиток самостійності та ініціативності дорослих суб'єктів пізнання, у процесі реалізації ними власного особистісно-ресурсного потенціалу, на рівні визначеної освітньої реальності. Акцентовано увагу на раціональному феноменологічному збагаченні досліджуваного визначеними принципами, інструментами та формами особистісної підтримки суб'єкта у процесі його активного пізнання. Підсумовано, що останнє націлене на практичну реалізацію оригінальних та соціально-значущих ідей з метою конструктивного перетворення існуючої реальності на середовище для самореалізації.

Процедура дослідження актуалізувала необхідність використання визначеного інструментарію методів, зокрема: моделювання, аналізу та узагальнення, класифікації та систематизації.

Зауважено, що з допомогою використання вищеназваних коуч-технологій, актуалізується питання максимальної акумуляції внутрішніх та зовнішніх ресурсів на особистісному рівні, що слугує оптимальним балансоутворювачем для реалізації актуальних завдань розвитку суб'єкта пізнання.

Результатом дослідження стало моделювання поетапності імплементації коуч-технологій у реальні умови навчального процесу вищої школи. Даний процес репрезентовано крізь призму наступних етапів: експлікаційно-мотиваційного (розкриття ключової сутності запланованого та актуалізація мотиваційної сфери суб'єкта пізнання); планувального (раціоналізація процесу розподілу наявного ресурсного потенціалу); діяльнісного (використання необхідного ресурсного потенціалу для досягнення поставленої цілі); рефлексивного (співвіднесення очікуваного з наявним).

*На рівні дослідницьких **висновків** підсумовано, що шляхом актуалізації мотиваційної сфери суб'єкта пізнання, пересічний викладач може більш предметно та результативно активізувати його внутрішньо-ресурсний потенціал, і тим самим підвищити результативність всебічно-особистісного розвитку у цілому.*

***Ключові слова:** коуч-технології, вища освіта, професійно-особистісний розвиток, пізнання, феномен.*

Вступ. Сучасні ринкові умови висувають дедалі жорсткіші вимоги до рівня підготовки фахівців різного профілю. Існуючі соціокультурні реалії, паралельним чином, детермінують необхідність корегування траєкторії розвитку вищої освіти у напрямку особистісного збагачення суб'єкта пізнання усе новими знаннями та вміннями, а також доволі широким спектром соціально значущих навичок. Адже, безініціативні, пасивні та неконструктивні працівники сьогодні формують незатребуваний потенціал реальної робочої сили.

Паралельним чином спостерігається зростання рівня соціальної зацікавленості до питання трансформації «традиційного» академічного ландшафту у високорезультативний особистісно-розвиваючий освітній простір, збагачений множинністю інноваційних форм педагогічних технологій. Остання фактажність стала визначальною на шляху до остаточного формулювання заявленої тематики.

Титульна проблематика у різні часові відрізки знаходилася у полі зору таких дослідників, як: Л. Лук'янова, В. Сиротюк, Н. Дем'яненко, М. Чумак та інші. Проте, й досі залишається достатній сегмент наукового знання, який варто аналізувати з точки зору удосконалення сучасної системи підготовки фахівців у академічних умовах.

Мета дослідження – здійснити теоретико-методологічну проекцію досліджуваної феноменології на канву сучасної системи вищої освіти, з урахуванням особливостей професійної підготовки кадрів.

Завдання дослідження:

- ✓ окреслити теоретико-методологічну сутність титульної проблематики;
- ✓ проаналізувати перспективність феноменологічної імплементації у систему вищої освіти;
- ✓ змодельовати поетапність імплементації коуч-технологій у реальні умови освітнього процесу.

Методи дослідження репрезентовані інструментарієм моделювання, аналізу та узагальнення, класифікації та систематизації.

Результати. Феномен багатоаспектності та поетапності «конструювання» професійно-особистісної компетенції майбутнього фахівця сьогодні співвідноситься з питанням якісного оновлення і розширення змісту освіти. Наповнення простору вищої освіти антропоцентричними векторами актуалізує генерацію особистісно-розвиваючого середовища, чільне місце в якому відводиться процесу індивідуалізації навчання. Останнє у свою чергу націлене на продукування професійного самовизначення, самовдосконалення та самореалізації, у фокусі практичної імплементації актуальних навчально-виховних та розвиваючих завдань. Сучасна система організації та реалізації завдань вищої освіти сьогодні напряму націлена на створення найоптимальніших умов для всебічного розвитку пересічного суб'єкта пізнання, шляхом залучення інноваційних педагогічних технологій. На сучасному освітньому ландшафті професійної підготовки кадрів, доволі популярними та затребуваними є коуч-технології. Своєрідними характерологічними рисами останніх є їх дворівнева зорієнтованість на:

- ✓ побудову стійкого та міцного взаємозв'язку із практикою;
- ✓ пошук ефективних технологій для продуктивної педагогічної взаємодії, актуалізуючої невідпинність професійно-особистісного розвитку.

Серцевинним «елементом» вищезазначених технологій є проблемно-орієнтовний підхід, який уможливує активну участь суб'єкта пізнання у навчальному процесі, що слугує передумовою для

розвитку на особистісному рівні цілеспрямованості, самостійності, усвідомленості, активності та інших важливих якостей.

З допомогою залучення коуч-технологій, практична реалізація освітніх завдань здійснюється шляхом прямого суб'єкт-суб'єктного діалогу аудиторії слухачів з педагогом. Останній спрямовує мислиннєвий рух особистості: від перегляду власного досвіду звично-активних взаємодій із зовнішнім світом – до самостійного розуміння та усвідомлення власних оновлено-поведінкових моделей [3; 7]. У процесі послідовного формулювання запитань, суб'єкту пізнання вдається: знаходити рішення та шляхи для досягнення цілей; розвивати власну самостійність та ініціативність; успішно реалізовувати свій особистісно-ресурсний потенціал та продуктивно використовувати його на рівні існуючої соціокультурної реальності. З допомогою використання вищезазначеної технології, актуалізується питання максимальної акумуляції на особистісному рівні внутрішніх та зовнішніх ресурсів, що слугує оптимальним балансоутворювачем на шляху до реалізації завдань всебічного розвитку суб'єкта пізнання.

Педагог, у процесі оперування коуч-технологіями, повсякчас намагається уникати формулювання директивних вказівок та готових рекомендацій, що уможливорює підтримання оптимального рівня активності перебігу мисленнєвих реакцій вихованця. За визначених умов тісної взаємодії зі суб'єктом пізнання, діяльність педагога-коуча набуває визначених характерологічних детермінант якості (див.рис.1).

Інформаційне наповнення рис.1 підтверджує, що такий характер навчальної взаємодії зорієнтований на інформаційно-особистісний розвиток та актуалізацію суб'єктної ініціативності, на основі прямої апеляції до наявних внутрішньо-особистісних ресурсів (рис.1).

З історіософської точки зору, зазначена технологія компліує до сократівської майєвтики [1]. Сутнісною квінтесенцією останньої є самостійний пошук суб'єктом пізнання усе нового і нового знання, з допомогою використання різноманітного спектру запитань, які в процесі активного внутрішньо-особистісного пошуку повинні привести його до правильних відповідей.

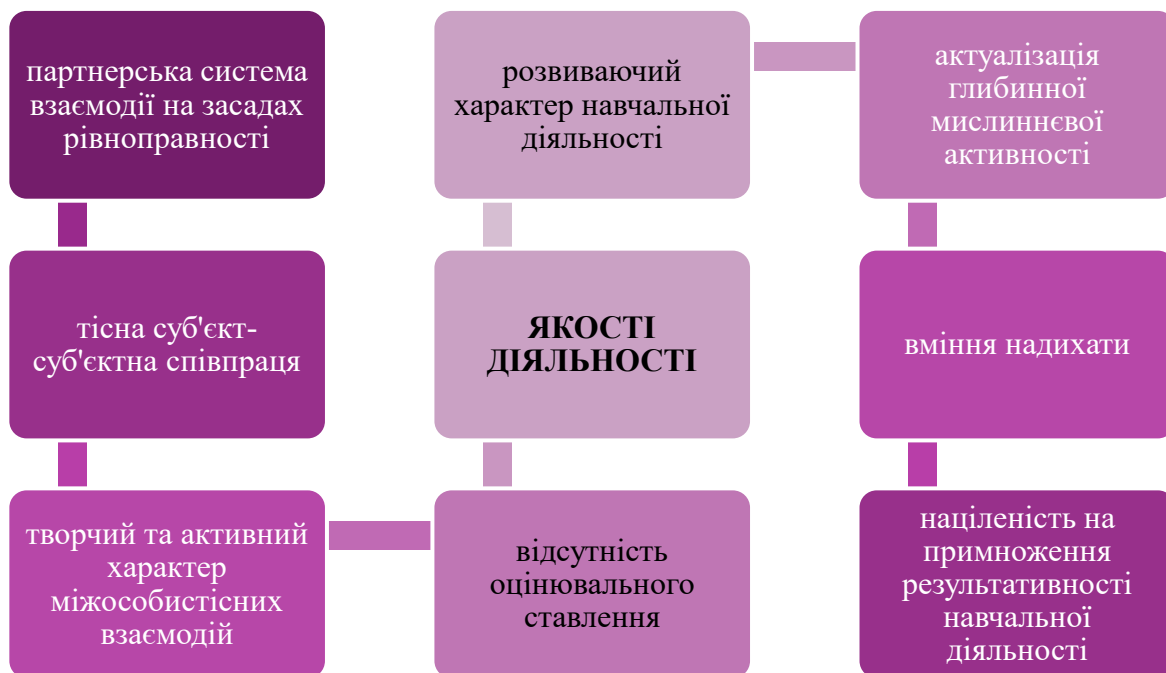

Рис.1. Характерологічні детермінанти якості діяльності педагога-коуча

Змістова сутність названих технологій заснована та ґрунтовності наступної ідейності:

- внутрішньо-особистісні ресурси у кожного суб'єкта – це цінний капітал для досягнення поставлених життєвих цілей;
- становлення та розвиток суб'єкта, шляхом усвідомлення ним ідеальних аспектів особистісного буття та взаємодії із зовнішнім світом.

Особистісне занурення суб'єкта пізнання у власний внутрішній світ (зокрема, з метою структуризації істинних мотивів своєї діяльності та проведення аналізу власних дій, шляхом

співставлення існуючого із бажаним) – це єдиний вірний шлях для пошуку та оптимізації людиною власних ресурсів.

Безумовно, що передумовою глибинного відрефлексування практичної значущості досліджуваного слугує ґрунтовний теоретико-феноменологічний аналіз. Останній у свою чергу націлений на представлення поліваріативності наукових поглядів представників різних дослідницьких кіл, з метою виокремлення ключової феноменологічної «квінтесенції» основних категорій дослідження (див. табл. 1). У модусі такого напрямку наукового аналізу, варто розпочати з феномена «коучинг», який можемо структурувати за критерієм:

- логарифму реалізації (інтегральний та системний);
- залученості аудиторії (індивідуальний та груповий; командний та корпоративний);
- цільової зорієнтованості (зокрема, бізнес-, кар'єрний-, життєвий-, освітній-, когнітивний-, фінансовий-, інноваційний- коучинг) [7] (табл.1).

Таблиця 1

Теоретико-феноменологічна сутність коучингу та коуч-технологій у фокусі наявних джерелознавчих розвідок

№	Сутність	Представник
КОУЧИНГ		
1	Цілісна система реалізації сукупного особистісно-діяльнісного потенціалу суб'єктів у процесі їх активного пізнання та розвитку, з метою досягнення бажаного результату	Pascal, A., Sass, M., & Gregory, J. B. [5]
2	Планомірний та цілеспрямований процес фасилітації стійких позитивних внутрішньо-особистісних змін, націлених на максимізацію фінальної результативності власної діяльності, у процесі особистісного зростання та всебічного розвитку	Rock, D. & Donde, R. [7]
3	Спеціально організована самостійна діяльність дорослої цільової аудиторії, націлена на актуалізацію розвитку внутрішньо-особистісних ресурсів, у контексті розв'язання важливих професійних та життєвих завдань	Jones, R. J., Woods, S. A. & Zhou, Y. [4]
КОУЧ-ТЕХНОЛОГІЇ		
1	Індивідуально-консультативна підтримка особистісного розвитку на основі мобілізації внутрішньо-ресурсного потенціалу, та з метою досягнення поставлених цілей	Cushion C. [1]
2	Багаторівневий процес міжособистісної взаємодії, націленої на прийняття правильних рішень в умовах невизначеності та досягнення визначених результатів діяльності	Ihsan, F., Nasrulloh, A., Nugroho, S., & Yuniana, R. [3]
3	Дієвий засіб актуалізації розвитку особистісного потенціалу на індивідуальному та груповому рівнях	Peláez, M. J., Coe, C. & Salanova, M. [6]
4	Високодієвий метод навчання та виховання особистості, шляхом управління процесом її розвитку, за посередництвом залучення стратегії проактивності та свободи думки та дій	Hsu, Y.-P., Chun-Yang, P., Pi-Hui, T. & Ching-Wei, T. [2]
5	Тренінгова технологія з глибоким філософським стрижнем, що націлена на навчання особистості нових успішних поведінкових моделей та способів міжособистісної взаємодії, з метою забезпечення неперервного професійного розвитку	Jones, R. J., Woods, S. A. & Zhou, Y. [4]

У фокусі теоретичного аналізу першого підходу до розгляду коуч-технологій, варто акцентувати увагу на перспективності формулювання індивідуальної програми особистісного розвитку, насиченого сукупністю поставлених цілей, за умов мінімальної часовитратності на їх реалізацію (табл.1). Успішна реалізація наміченого уможливиться шляхом примноження на

індивідуальному рівні спектру знань, умінь та навичок – необхідної передумови для актуалізації власного особистісно-ресурсного потенціалу (зокрема, особистісного, соціального творчого, професійного та ін.) (табл.1). Фінальною результативністю таких цілеспрямованих зусиль стане професійно-особистісне зростання суб'єкта пізнання та підвищення рівня його професійної ефективності у фокусі власного функціонування на рівні усіх сфер життєдіяльності суспільства (зокрема, сім'я – професійна діяльність – міжособистісні взаємодії та ін.) (табл.1). Другий підхід актуалізує примноження соціального досвіду особистості, шляхом підвищення рівня її життєстійкості та життєдіяльності (табл.1). Ідейна сутність третього підходу заснована на аналізі досліджуваного з точки зору багатоаспектності прийомів і принципів, актуалізуючих максимально-продуктивну реалізацію особистісного потенціалу як на індивідуальному, так і на груповому рівнях (зокрема, за умови їх діяльнісної співпраці у процесі вирішення спільного завдання) (табл.1). Останній підхід ідейно сфокусований на розумінні перспективності особистісного супроводу в процесі реалізації основних завдань вищої освіти (табл.1).

На основі проведеного теоретико-феноменологічного аналізу можемо підсумувати, що продуктивність функціонування досліджуваних технологій заснована на раціональному поєднанні принципів, інструментів та форм особистісної підтримки дорослого суб'єкта у процесі його активного пізнання. Останнє, зокрема, націлюється на практичну реалізацію оригінальних та соціально-значущих ідей, з метою конструктивного перетворення існуючої реальності на середовище для самореалізації. Такий підхід до аналізу дозволяє нам більш ґрунтовно підійти до розуміння досліджуваного, як високодієвого інструментарію, актуалізуючого побудову траєкторії професійної підготовки фахівців на засадах стресостійкості та соціальної готовності до реалізації складних проєктів в умовах невизначеності. У цілому, практичне використання з навчальною метою коуч-технологій зорієнтоване на вирішення цілісного спектру прикладних завдань вищої школи (див.рис.2).

Рис.2. Аксіологічна проекція використання коуч-технологій у практичних умовах вищої школи

На основі аналізу наочних матеріалів (рис.1 та рис.2) стає зрозумілим, що використання в академічних умовах вищої школи коуч-технологій є доволі виправданим рішенням, оскільки названий інструментарій актуалізує розвиток ініціативності та цілеспрямованості на особистісному рівні. Досвід освітньої практики засвідчує продуктивність розвитку в описаних вище навчальних умовах організаторських та лідерських якостей, які є доволі важливими особистісними рисами для реалізації професійних завдань.

У процесі тісної міжособистісної взаємодії, педагог-коуч разом із суб'єктом пізнання занурюється у конкретну проблемну ситуацію, яка має чітко виражену практичну зорієнтованість. При розгляді проблемних аспектів, актуалізується виникнення певних емоцій, що торкаються безпосередньо емоційно-чуттєвого спектру індивідуальних цілей, здібностей та прагнень вихованця.

Послідовність імплементації коуч-технологій у реальні умови навчального процесу вищої школи передбачає дотримання відповідної поетапності дій (див.рис.3).

На основі аналізу даних рисунку 3 стає зрозумілим, що послідовність імплементації коуч-технологій у реальні умови навчального процесу вищої школи проходить шляхом реалізації наступних етапів:

- ✓ експлікаційно-мотиваційного – передбачаючого розкриття ключової сутності запланованого проекту та актуалізації мотиваційної сфери суб'єкта пізнання;
- ✓ планувального – заснованого на раціоналізації процесу розподілу та планування послідовності залучення та використання необхідного спектру ресурсів у межах визначеного завдання;
- ✓ діяльнісного – актуалізуючого залучення необхідного ресурсного потенціалу для досягнення поставленої цілі;
- ✓ рефлексивного – проблематизуючого необхідності комплексної рефлексії з метою аналізу перспективності досягнення очікуваного результату (рис.3).

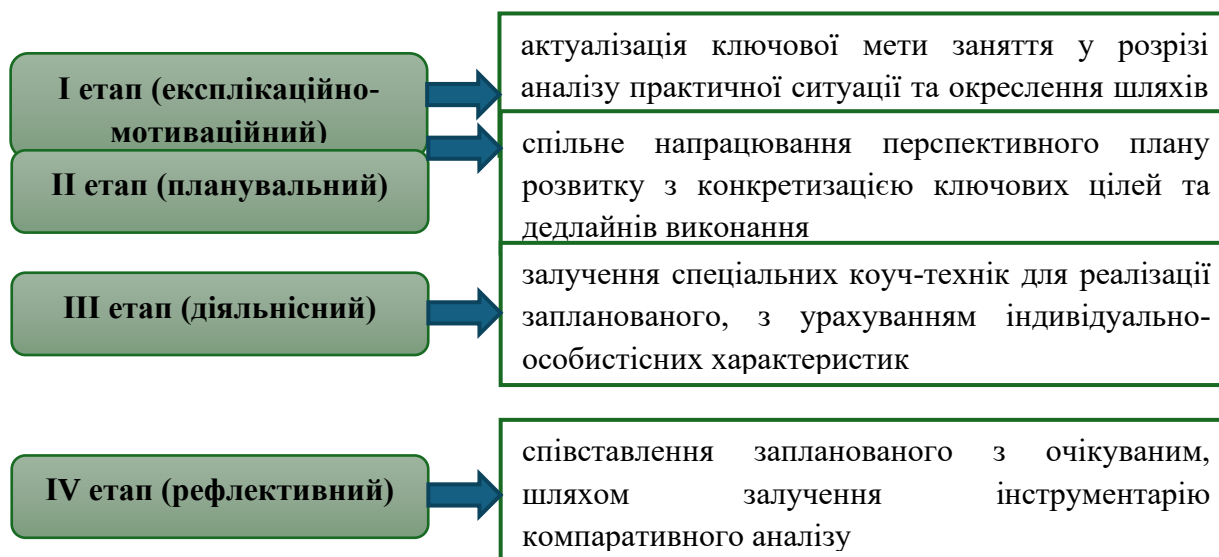

Рис.3. Моделювання поетапності імплементації коуч-технологій у реальні умови навчального процесу вищої школи

Дискусія. Дискусійними на сьогодні залишаються питання організації найбільш продуктивного навчального середовища для дорослих суб'єктів пізнання в умовах вищої школи, шляхом залучення найбільш дієвого методологічного інструментарію.

Висновки. З вище викладеного можемо зробити висновок, що на сьогодні досліджувані технології трансформувалися в дієвий інструментарій, актуалізуючий примноження особистісної та професійної ефективності суб'єкта пізнання. Педагогічний досвід засвідчує, що продуктивність залучення зазначених технологій у навчальний процес вищої школи значною мірою перевершує результативність використання лише традиційних методів навчання. Шляхом актуалізації мотиваційної сфери суб'єкта пізнання, пересічний викладач більш предметно та результативно може активізувати внутрішньо-ресурсний потенціал вихованця, і тим самим підвищити результативність всебічно-особистісного розвитку у цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Cushion, C. (2019). Technology-enhanced learning in coaching: a review of literature. *Educational Review*, 71(5), 631-649.

Hsu, Y.-P., Chun-Yang, P., Pi-Hui, T. & Ching-Wei, T. (2019). Managerial Coaching, Job Performance, and Team Commitment: The Meditating Effect of Psychological Capital. *Advances in Management and Applied Economics*, 9(5), 101-125.

Ihsan, F., Nasrulloh, A., Nugroho, S., & Yuniana, R. (2023). A review of the use of technology in sport coaching: current trends and future directions. *Health, Sport, Rehabilitation*, 11(1), 1-17.

Jones, R. J., Woods, S. A. & Zhou, Y. (2018). Boundary conditions of workplace coaching outcomes. *Journal of Managerial Psychology*, 33(7/8), 475-496. <https://doi.org/10.1108/JMP-11-2017-0390>

Pascal, A., Sass, M., & Gregory, J. B. (2015). I'm only human: The role of technology in coaching. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 67(2), 100–109. <https://doi.org/10.1037/cpb0000025>

Peláez, M. J., Coó, C. & Salanova, M. (2019). Facilitating Work Engagement and Performance Through Strengths-Based Micro-coaching: A Controlled Trial Study. *Journal of Happiness Studies*, pp. 1-20. <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00127-5>

Rock, D. & Donde, R. (2008). Driving organizational change with internal coaching programs: part one. *Industrial and Commercial Training*, 40(1), 10-18. <https://doi.org/10.1108/00197850810841594>

T. Dudka

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL CONCEPT OF IMPLEMENTATION OF COACHING TECHNOLOGIES IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM

Abstract

The thematic and content segment of the article is built on revealing the prospects for using coaching technologies at the level of the modern professional education system – as a highly effective tool to increase the productivity level of teaching an adult target audience in academic conditions.

The research aims to carry out a theoretical and methodological projection of the studied phenomenology onto the canvas of the modern professional education system, considering the peculiarities of training an adult target audience.

During scientific research and reflection, attention was focused on the axiological, pedagogical, and praxeological fullness of the studied phenomenon, which actualizes its significance for developing the modern professional education system. The gradual impact of coaching technologies on the development of independence and initiative of the subjects of cognition in realizing their personal and resource potential at the level of a certain socially existing reality is summarized. Attention is focused on the rational phenomenological enrichment of the subject under study with certain principles, tools, and forms of personal support for the subject in the process of his active cognition. The latter is aimed at practically implementing original and socially significant ideas to constructively transform the existing reality into an environment for self-realization.

The research procedure actualized the need to use a specific set of methods, particularly analysis and generalization, classification and systematization, and modeling of the results obtained through research.

It is noted that with the above-mentioned coaching technology, the issue of maximum accumulation of internal and external resources at the personal level is actualized, which serves as an optimal balancer for the implementation of current tasks of the development of the subject of cognition.

The result of the study was the modeling of the phased implementation of coaching technologies in the actual conditions of the educational process, represented through the prism of the following stages: explication-motivational (disclosure of the key essence of the planned and actualization of the motivational sphere of the subject of knowledge); planning (rationalization of the process of distributing the available resource potential); activity (use of the necessary resource potential to achieve the set goal); reflective (correlation of the expected with the existing).

At the level of research **conclusions**, it is summarized that by actualizing the motivational sphere of the subject of cognition, an average teacher can more objectively and effectively activate all the available internal resource potential of the student to implement the planned and thereby increase the effectiveness of comprehensive personal development.

Keywords: coaching technologies, professional education, professional and personal development, cognition, phenomenon.